

La Recerca, eina indispensable de futur

Per construir un país com Catalunya cal apostar per la investigació com a motor econòmic i de prestigi

Àngel Messeguer. Professor d'Investigació del CSIC i membre de l'IEC

Quan un país es planteja com afrontar el seu futur en ple segle XXI, i més encara si hi ha la tasca -il·lusionant i complexa- de construir un país nou, independent, cal posar sobre la taula un ventall ampli de qüestions i inquietuds d'ordre social i econòmic. I si s'actua amb prou intel·ligència política, aquestes qüestions no s'han de veure només com a resultat d'actuacions a curt termini, necessàries, sinó també com a oportunitats per posar sobre la taula iniciatives que contribueixin a consolidar el futur benestar general. En aquest context, la recerca, entesa com una eina per crear nous coneixements que trobin aplicacions per millorar la qualitat de vida de la societat i obrin vies de desenvolupament econòmic sostenible, és una de les oportunitats i cal aprofitar-la. Una recerca de qualitat no tan sols proporciona prestigi al país que li dona suport, sinó que permet aprofitar-ne els seus fruits a través del teixit econòmic i social del seu entorn.

Per aprofitar aquesta oportunitat la societat catalana n'ha d'estar convençuda, tot i que el camí per assolir els objectius desitjats tingui encara un recorregut llarg. En proporció a la seva població, les dificultats de pressupost i els entrebancs administratius viscuts, és indiscutible que la qualitat de la investigació feta a Catalunya és de nivell europeu en molts camps, a desgrat de l'obligació d'augmentar el percentatge del PIB que hi dedica fins arribar als nivells dels països europeus amb els quals Catalunya s'emmiralla. Un dels exemples és el camp biomèdic, en què l'excel·lència assolida ens pot fer sentir orgullosos.

Amb tot, també hi ha punts foscos. Un dels més importants és la falta de convicció del sector privat per convertir-se en un motor del sistema de recerca i desenvolupament. En aquest context, el país haurà d'oferir les facilitats convenients d'ordre fiscal i de gestió administrativa per incentivar les empreses a creure en el sistema de creació, protecció i explotació de nou coneixement, i a invertir-hi recursos. Aquesta política ha d'anar acompanyada de l'acostament entre el sistema educatiu i el productiu, mirant de superar les barreres històriques entre els dos mons. L'exigència per part de la societat perquè es faci un ús adequat dels seus impostos hauria incloure l'àmbit dels diners posats en recerca i el profit que en treu el país.

Aquesta exigència ha de recaure també, i de forma molt clara, en el sector públic. Volem un país nou no per imitar i continuar els defectes d'aquell de qui ens volem lliurar, sinó per innovar també en política i manera de fer les coses. Catalunya ha de poder demostrar la capacitat de gestionar els recursos dels seus ciutadans amb honradesa i eficàcia. I els seus governants han de tenir la valentia de fer front als reptes no només de l'endemà, que n'hi ha de molt importants, més sabent d'on venim, sinó als que ajudaran a configurar un país de futur en un món tan competitiu i ampli com el que tenim al davant. En el camp de la recerca, ser valents per definir polítiques a anys vista, que no depenguin del govern de torn i de les seves ambicions partidistes i menudes, i on hi entrin les d'una educació secundària i superior de qualitat. L'increment en la inversió respecte al PIB ha d'anar paral·lela a la d'educació. El país necessitarà gent formada en els coneixements bàsics i en les tecnologies més modernes que hi donen suport. Aquesta gent ha de rebre la formació, sigui dins de les fronteres o millor fora d'elles, que els faci madurar i excel·lir com a investigadors, per després poder tenir a l'abast un sistema de recerca i desenvolupament, d'àmbit públic i privat, que aprofiti el que s'ha invertit en ells i on puguin desenvolupar les capacitats adquirides, amb els controls d'exigència imprescindibles. L'educació de la societat

ha d'incloure també la informació necessària perquè aquesta societat sigui conscient de la riquesa i de l'aposta que representa un sistema sòlid de recerca i desenvolupament, i n'assumeixi l'exigència als polítics que la representin.

Finalment, el sistema de creació i difusió del coneixement no pot defugir el plantejament dels organismes encarregats principalment de portar-lo a terme: universitats i centres de recerca. Un país petit com Catalunya, per poderós que sigui o pretengui ser, no pot pretendre que a totes les seves institucions universitàries i als centres de recerca, públics i privats, s'investigui de tot. Els recursos són limitats, ho seran, per independents que siguem, i Catalunya, per la seva situació social i econòmica, tindrà unes prioritats a curt i mig termini. Llavors, el sistema de recerca i desenvolupament, si vol comptar amb el suport popular que li cal i que forçaria als polítics i gestors a fer-ne cas, a més de fer una recerca de qualitat contrastada a nivell internacional, no ha de viure d'esquena a aquelles prioritats, i ha de saber conjugar una cosa amb l'altra.

Com en tants altres aspectes, si l'aposta il·lusionant que molts dels ciutadans de Catalunya estan fent per la llibertat del seu país tingui contingut, èxit i continuïtat, aquesta aposta ha d'aprovar l'examen de diverses assignatures. La de la creació i sosteniment d'un sistema de recerca i desenvolupament seriós, exigent i valent n'és una. Aquesta determinació serà indispensable per afrontar els reptes i saber eliminar els obstacles que rutines, corrupteles i incompetències posaran, com han fet tradicionalment en aquest i altres àmbits. La il·lusió en un projecte com el que tenim entre mans no ens ha de mantenir únicament als núvols, sinó que caldran els peus ben posats a terra i actuar en conseqüència. Que l'empresa s'ho val.